

НАВЧАННЯ МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Власенко Л.В.

Україна, м. Київ, Національний університет харчових технологій

Монологічне мовлення визначають як зв'язне безперервне висловлювання однієї особи, адресоване одному або кільком співрозмовникам. Метою такого висловлювання є потреба певним чином вплинути на інших людей, у чомусь їх переконати, чогось домогтися. У монологі рідше застосовуються позамовні комунікативні засоби.

Монолог - це односпрямована форма мовлення, в якому інформаційний потенціал мовця вищий, ніж потенціал слухача. Для монологу характерне не обмін, а передавання інформації від мовця до слухача. З цієї причини зворотний зв'язок та ситуативність послаблені. Крім того, лінгвістичні особливості монологу ближчі до писемного мовлення, ніж до діалогу.

У ряді випадків вони мають лише допоміжне значення. Монологічне мовлення характеризується контекстуальністю, воно повинно бути зрозумілим саме по собі. Недостатність позамовних засобів спілкування і обмеженість комунікативної функції. У тексті монологу повинно бути сказано все, що в діалогічному мовленні може бути очевидним із ситуації.

Без мовної бази, без володіння потрібною кількістю різноманітних мовних одиниць і уміння їх варіювати студент не може викласти свої думки іноземною мовою у формі монологічного мовлення.

На думку більшості вітчизняних і зарубіжних авторів, основним прийомом у навчанні монологічного мовлення є переказ тексту. Проте, в міру розвитку і вдосконалення навичок зв'язної усної мови, якість такої передачі зміст, повинна змінюватися. На думку М.Уеста, розвитку вільного мовлення можна досягти переходячи поступово від переказу тексту словами автора до переказу його власними словами. Але не можна обмежуватися тільки переказом тексту.

Підбирати тексти потрібно так, щоб будити думку студента, стимулювали до обговорення. Тексти потрібно не просто переказувати, а викладати власні думки з приводу прочитаного.

Недоліком викладання іноземної мови у вищих навчальних закладах є те, що навчання монологічного мовлення зводиться лише до переказу тексту словами автора, а не до стимулювання використання вивченого матеріалу в повні мовних ситуаціях. В наслідок цього у студентів зовсім відсутні найпростіші навички невідготовленого мовлення.

Невідготовлений за змістом, формою та часом монолог - нормальне, природне та найчастіше явище в спілкуванні, але повністю відготовлений за цими аспектами монолог - явище також зовсім не поодиноким. Саме такими є доповіді, презентації, заздалегідь заплановані виступи перед аудиторією. Тому, навчаючи іноземної мови, необхідно формувати вміння і невідготовленого, і відготовленого монологічного мовлення. При цьому починати потрібно з невідготовлених монологів, якими б короткими та простими вони не були. Невідготовлене за формою, змістом та часом мовлення розвиває основні, базові навички та вміння, оскільки саме воно є найбільш природним та базовим для усного спілкування взагалі.

Під час невідготовленого мовлення в момент висловлення одночасно відбувається формування змісту думок та їх оформлення мовними засобами. Виділяють наступні види роботи над текстом:

- Переказ словами автора. Цей етап неминучий, оскільки він створює первісну базу запам'ятовування мовних штампів. На цьому етапі дуже корисним є заучування напам'ять невеликих уривків тексту.

- Переказ за ключовими словами, скорочену і поширену інтерпретацію тексту. Близьким до попереднього виду переказу є переказ тексту від імені різних дійових осіб.

Для того, щоб виступати в ролі мовця, слухача або читача, той, хто вивчає мову, має бути здатним виконувати серії послідовних видів діяльності з автоматизованими навичками.

Щоб говорити, той, хто вивчає мову, повинен:

- передбачати та організовувати повідомлення;
- формулювати повідомлення;

•вимовляти (озвучувати) це повідомлення.

Отже, методичним змістом сучасного викладання іноземної мови має бути комунікативність. Навчаючи студентів іноземній мові, потрібно вчити їх розмовляти цією мовою, а процес спілкування був побудований на реальній основі. Однак процес навчання не можна зробити повністю схожим на спілкування. Комунікативність означає подібність до процесу навчання й процесу спілкування лише за основними ознаками, які є цілеспрямованими й умотивованими в мовленнєвій діяльності. Вони мають бути взаємовідносними між дійовими особами, створювати ситуацію спілкування, обговорення тих тем, що відповідають віку та інтересам студентів. їх рівню розвитку, набутих мовленнєвих умінь і навичок, засобів., які функціонують в реальному житті.

Перепік посилань

1.Вишневецький О.І. Діяльність учнів на уроці іноземної мови. Посібник для вчителів.: Рад.шк., 1989. -224с.

2.Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому навчальному закладі освіти: Навчальний посібник. — Фірма "ІНКОС", 2006. -248с.

3.Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник для студентів вищих закладів освіти/ Колектив авторів під керівництвом СЮ. Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 1999. - 220с.